

מסורת הש"ס

פּירקא נמי דכתיב. קרא אַחר־נח. כי משתעי בכלב לא קריה בן קנו דכתיב בעתניאל [שופטים א] אלא הקניזי מאנשי ביתו ומגידוליו של קנו: **עוֹזָבָה שֶׁחָל עֹזָבָה**. שמתחילה חולנית היתה כדקרי לה הכא יריעות [דה"א ד] ולקמן קרי לה נמי חלאה [דה"א ג] ועוֹזָבָה שעוֹזָבָה כל בחורי ישראל מלשא אותה: **והא מיצב נסכה**. דכתיב ותמת עוֹזָבָה ויקח לו וגו' [שם] אלאמא איתמיה הואי: **לשם שמים**. כגון וז שהיתה חולה ונשאה לשם שמים שדק בלחמיה אהרן ומשה וראה אותם נדיקים ורוב בנים דומין לאחי האם בנ"צ ביש נוחלין [דף קי:]: **ליריעות**. צלי תואר אדמומית דמחמת חוליה היתה ירקרוקת: **בוגיה**. אלו שמות בעלה שבגלה ושאהה מצונה כשאר נשים בנישואין ובנים ישר ושוצב וארדון^(ט): **שיישר אם עלמו**. מלטעות את טעות המרגלים: **ששיצב אם עלמו**. מעלתן. לשון הבת השובבה (ירמיה לא) יוצאנית ומורדת.^(י) והכי נמי קרי ליה מרד בקרא אחרניא על שם שמרד בעצת מרגלים^(י): **שרדה צילרו**. שהיה מסיתו לטעות עמהן: **ששושחרו פניו**. שקבל עליו תעניות הרבה שינצל מעצת מרגלים: **שנעשה לה כאב**. להתעסק בה בפרפאות ומזונות הנכריין לחולה: **שחקק אם לבו לאביו שבשמים**. שלא להיות בעצת מרגלים: **חלאה**. חולי: **ולבסוף נערה**. שנתרפאה מחליה וחזרה בתואר פנים כנערה: **ובני חלאה**. ובנייני חלאה^(י) שנבנית ונתרפאת משוכחין היו להיות כרת וזהר ואתנן: **כרה לתכרוסיה**. מתקנאות ביופיה: **מוליך אסנן לאשמו**. שהיה מתאווה למשכב נשים: **אף על עמו גזר**. דרש רבי תנחומא^(י) יום שגולד משה אמרו אינטנגנינו היום נולד מושיען של ישראל ואין אנו יודעים אם מזרי הוא או יהודי ועמד וקיצץ כל עמו ובקש מהן ליתן לו הנולדים בו ביום וגזר אף על עמו: **בתיחלס והמתן אוסו**.

לא הוסיב שומרים אלא סתן על המילדות: **פשוניוהו**. שהוסיב שומרין וקסדרין לדבר: **ולבסוף על עמו**. כדפרישית. וכיון שעבר היום ועדיין רואין אינטנגנינוי שלא לקה העמיד הגזירה עד יום שהשלך ליאור: **גדול הדור היה**. והיו הכל נשמעין לדבריו: **על הזכרים ועל הנקיבות**. שלא יולידו לא זכר ולא נקיבה: **אלא בעולם הזה**. שנולדים ומתים וחוזרים וחיים הן לעוה"ב. אתה גזרת בעולם הזה ובעולם הבא שכיון שאינם נולדים אינן באין לעולם הבא: **בם מאה ושלושים**. כדמפרש ואזיל שגולדה צירידתן למנרים ישראל עמדו שם ר"י שנה ומשגולד משה לא נתעכבו אלא פ' שנים דכתיב ומשה בן שמונים שנה וגו' דבדרס אל פרעה (שמות ז) ואותה שנה יצאו נמלא שעברו מירידתם עד שגולד משה ק"ל שנה וכשהחזיר עמרם את יוכבד(י) היתה מעוברת ממשה כדאמרינן לקמן בשמעתין: **דאמר רבי חמא**. ביש נוחלין^(י): **וז יוכבד**. בפרטן של יורדי מנרים^(י) אתה מוצא שבנים חסר אחת ובכללן אתה אומר הבאה מזרימה שבנים^(י) זו יוכבד שהשלימה מניין בכניסתן לעיר: **סימני נערות**. חזרה לימי עלומיה בלארס כנשים ובתואר פנים ופשטו הקמטים: **(י)והיא הוה מיעברא ביה סלסא ירחי מעיקרא**. מקמי דאהדרה כדלקמן: **מקיש לידסה וכו'**. לא נכתב היריון זה

אלא לדרוש כך: **בפיסקה של חוה**. בגזר דין שלה ושטר גזירות קללתה דענצון והריון: **הגון לנציאות**. ראתה כרוח הקודש שעמד [להיות הגון] לנצואה: **ותצפנהו שלשה ירחים**. שלשה חדשים יכלה להצפינו שלא הלכו המנרים לצדוק אחריה אלא לסוף תשעה חדשים משעהחזרה והיא הוה מיעברא ביה תלתא ירחי מעיקרא ומהכא נפקא לן: **אמאי תצפניה וסיויל**. מאחר שזכון במסתרים היה כדכתיב ותצפנהו מה יש לה לדאג: **ומעוי הסם**. ולועק שם ודרך מינוק לעקו כששומע קול מינוק חצירו: **אחזו לנו שועלים**. בת קול אומר למי הים אחזו לנו שועלים הקטנים^(י) המחבלים את הכרמים בהיותם סמדר בעוד הפרי קטן: **שחציו עליטן ממונן**. שדמיו מועטין ואף על פי שהיה משתמר גופו יותר בשל עיטם שקשים וחזקים: **דצר דך**. זוה הוא משתמר יפה מן הכל לפי שהדבר הקשה כשהמים מוליכין אותו בחוקה^(י) הוא נתקל והוא נישוף ונשבר אבל דצר קל נתקל ונזדקר כצאן ללחמוריו: **ריח רע**. של זפת: **אנס**

המקנא

פרק ראשון סוטה

יב.

תורה אור השלם

1. על בן היתח חברון לבלב בן יצפה הקניזי לנחלה עד היום הזה יען אשר מלא אחרי יי אלהי ישראל. יהושע יד יד
2. ולאשחור אבי תקוע הוי שתי נשים חלצה ונערה:
דברי הימים א ד ה

3. ובני חלצה צרת וצחר ואחנן:
דברי הימים א ד ז

4. ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היראה תשליכוהו וכל הבת תחיון:
שמות א כב

5. וילך אש מבית לוי ויחק את בת לוי:
שמות ב א

6. ותגזר אומר וקם לך וצל דרךך צנה אורי:
משה כב כח

7. מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללו יה:
תהלים קיג ט

8. ושם אשת עמרם יוכבד בת לוי אשר ילדה אתה ללוי במצרים ותלד לעמרם את אהרן ואת משה ואת מרים אחתם:
במדבר כו נט

9. ותהי האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים:
שמות ב ב

10. וירא אלהים את האור כי טוב ויברל אלהים בין האור ובין החושך:
בראשית א ד

11. ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תבת גבית ותתקרה בחמר ובנפת ותשם בה את הילד ותשם בסוף על שפת ידאיר:
שמות ב ג

12. אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מתבלים כרמים ובקמינו סדרי:
שיר השירים ב טו

אחרים אומרים נולד כשהוא מהול. ומקשים מדקאמר ר"מ טוב שמו מכלל דלחמים לאו היינו ר"מ ובשלהי הוריות (דף יג:) אמר דאסקיה לר"מ אחרים ובפ"ק דברכות (דף ט:) בגמרא מאימתי קורין שמע בשחית (ו) אפליגו ר"מ ואחרים ואי"ר שראה בקונטרס לרפת שמועות שקיבל מאלישע בן אבוי קבעוס בשם אחרים מפני שהיה שמו אחר אבל שאר שמועות קבעוס בשמו ולא מסתברא דהא לרבי נתן אסקו יש אומרים ואיט לך שכל שמועותיו קבעו כך ולר"מ נמי עשו כיוצא בו אלא נראה ללאמר דאסקיהו אחרים חזר בו ואמר נולד כשהוא מהול וכן בפ' קמא דברכות י:
חומר מבחוחין וזפת מבפנים. פירש רבי בשם ר"ש צר קלויזמוס

זה וזה צמחן המיצה והחמיר היה מכסה את הזפת אבל מצמחן לא יזפפה שלא ירגישו כי הגומא דומה לקנה היאור ולא יבחינו המיצה צמח קנה היאור:
בשזילי

כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו ולבסוף אף על עמו גזר⁵ וילך איש מבית לוי להיכן הלך אמר רב יהודה בר זבינא שהלך בעצת בתו תנא עמרם גדול הדור היה כיון⁶ (שראה שאמר) פרעה הרשע כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו אמר לשוא אנו עמלין עמד וגירש את אשתו עמדו כולן וגירשו את נשותיהן אמרה לו בתו אבא קשה גזירתך יותר משל פרעה שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקיבות פרעה לא גזר אלא בעוה"ז ואתה בעוה"ז ולעוה"ב פרעה הרשע ספק מתקיימת גזירתו ספק אינה מתקיימת אתה צדיק בודאי שגזירתך מתקיימת שנאמר⁶ ותגזר אומר ויקם לך עמד והחזיר את אשתו עמדו כולן והחזירו את נשותיהן ויקח⁷ ויחזור מיבעי ליה א"ר יהודה בר זבינא שעשה⁸ לו מעשה ליקוחין הושיבה באפריון ואהרן ומרים מרקדין לפניה ומלאכי השרת אמרו⁷ אם הבנים שמחה את בת לוי⁹ אפשר בת מאה ושלושים שנה הויא וקרי לה בת¹⁰ דא"ר חמא בר' חנינא זו יוכבד שהורתה בדרך ולידתה בין החומות שנאמר⁸ אשר ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים ואין הורתה במצרים א"ר יהודה⁹ שגולדו בה סימני נערות⁹ ותהר האשה ותלד בן והא הות מיעברא ביה תלתא ירחי מעיקרא א"ר יהודה בר זבינא מקיש לידתה להורתה מה הורתה שלא בצער אף לידתה שלא בצער מכאן לנשים צדקניות שלא היו בפיתקה של חוה⁹ ותרא אותו כי טוב הוא תניא ר"מ אומר טוב שמו ר' יהודה אומר טוביה שמו רבי נחמיה אומר הגון לנציאות אחרים אומרים נולד כשהוא מהול וחכמים אומרים בשעה¹⁰ שגולד משה נתמלא הבית כולו אור כתיב הכא ותרא אותו כי טוב הוא וכתיב התם¹⁰ וירא אלהים את האור כי טוב⁹ ותצפנהו שלשה ירחים דלא מנו מצרים אלא משעה דאהדרה והיא הות מיעברא ביה תלתא ירחי מעיקרא¹¹ ולא יכלה עוד הצפינו אמאי תצפניה ותיזיל אלא כל היכא דהוו שמעי מצראי דמתיליד ינוקא ממטו ינוקא התם כי היכי דלישמעינהו ומעוי (בהדיהו) דכתיב¹² אחזו לנו שועלים שועלים קטנים וגו'¹¹ ותקח לו תבת גומא מאי שנא גומא א"ר אלעזר⁹ מיכן לצדיקים שממונם חביב עליהן יותר מגופן וכל כך למה לפי שאין⁹ פושטין ידיהן בגזל רבי שמואל בר נחמני אמר דבר דך שיכול לעמוד בפני דבר דך ובפני דבר קשה ותחמרה בחמר ובזפת תנא חמר מבפנים וזפת מבחוץ כדי שלא יריח אותו צדיק ריח רע ותשם בה את הילד ותשם בסוף רבי אלעזר אומר ים סוף רבי שמואל בר נחמני אמר

אנס

^[1] אנס

^[2] אנס

^[3] אנס

^[4] אנס

^[5] אנס

^[6] אנס

^[7] אנס

^[8] אנס

^[9] אנס

^[10] אנס

^[11] אנס